

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-55](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-55)

УДК 378.147

Вікторія МАРГАСОВА

Національний університет «Чернігівська політехніка»

<https://orcid.org/0000-0001-8582-2158>

e-mail: viktoriya.margasova@gmail.com;

Ольга ГАРАФОНОВА

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

<https://orcid.org/0000-0002-4740-7057>

e-mail: ogarafonova@ukr.net

Жанна ДЕРІЙ

Національний університет «Чернігівська політехніка»

<https://orcid.org/0000-0003-3695-7202>

e-mail: jannet_d@ukr.net

Ольга РУДЕНКО

Національний університет «Чернігівська політехніка»

<https://orcid.org/0000-0002-2807-1957>

e-mail: olhamrudenko@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК ЗАГАЛЬНИЙ ПІДХІД І ПЕРСПЕКТИВА ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОЦЕСУ

В статті розглянуто методологію наукових досліджень як загальний підхід і перспектива дослідницького процесу. Методологія в дослідженні визначається як систематичний метод вирішення дослідницької проблеми шляхом збору даних з використанням різних методів, надання інтерпретації зібраних даних і створення висновків щодо даних дослідження. По суті, методологія дослідження – це схема дослідження або вивчення.

Метод дослідження зазвичай розглядається як засіб збору або генерування даних. Традиційно методи дослідження поділяють на кількісні методи (тобто опитування, анкетування), якісні методи (тобто інтерв'ю, фокус-групи) або певну комбінацію обох у змішаних методах дослідження. Методи дослідження значно відрізняються і можуть включати письмові, візуальні, словесні, спостережливі, мистецькі та активні стратегії. Наукове дослідження стосується дослідження, яке збирає дані за допомогою системних методів і стратегій. Збір даних, інтерпретація та оцінка даних мають наукову та системну основу. При проведенні наукового дослідження дослідник повинен спланувати дослідження та визначити методологію. Відповідно до методів, які використовуються для збору даних, наукові дослідження можна класифікувати на різні категорії, як спостереження та експерименти.

Процес наукового дослідження вимагає від людини присвятити багато часу та зусиль процесу планування та експериментування, щоб знайти точні та перевірені результати. Наукове дослідження не можна проводити в обмежений час, оскільки воно призведе лише до хибних висновків, які не становлять жодної цінності для організації.

Проведення досліджень було обов'язковим кроком у людських і наукових відкриттях та еволюції. Завдяки дослідженням людство змогло розв'язати та успішно знайти рішення величезних проблем за допомогою мислення та міркування. Проведення дослідження – це трудомісткий і виснажливий процес, оскільки людина постійно стикається з перешкодами, намагаючись отримати точні результати для відкриття рішення. Проте багато великих умів постійно прагнули до досконалості та допомогли вирішити багато проблем і проблем світу, що викликають занепокоєння, через цей виснажливий процес. Отже, знову і знову стверджується, що дослідження необхідні для прогресу, вдосконалення та еволюції.

Розуміння різних доступних методів дослідження, їх застосовності, переваг і недоліків є важливим для прийняття обґрунтованого рішення щодо найкращої методології.

Ключові слова: наукові, метод, дослідження, методологія, дослідницький процес.

Viktoriia MARHASOVA

Chernihiv Polytechnic National University

Olga GARAFONOVA

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman

Zhanna DERII

Chernihiv Polytechnic National University

Olga RUDENKO

Chernihiv Polytechnic National University

SCIENTIFIC RESEARCH METHODOLOGY AS A GENERAL APPROACH AND PERSPECTIVE OF THE RESEARCH PROCESS

The article examines the methodology of scientific research as a general approach and perspective of the research process. Methodology in research is defined as a systematic method of solving a research problem by collecting data using various methods, providing an interpretation of the collected data, and drawing conclusions about the research data. Essentially, research methodology is a scheme of research or study.

A research method is usually seen as a means of collecting or generating data. Traditionally, research methods are divided into quantitative methods (ie, surveys, questionnaires), qualitative methods (ie, interviews, focus groups), or some combination of both in mixed methods research. Research methods vary widely and may include written, visual, verbal,

observational, artistic, and active strategies. Scientific research refers to research that collects data using systematic methods and strategies. Data collection, data interpretation and evaluation have a scientific and systematic basis. When conducting scientific research, the researcher must plan the research and determine the methodology. According to the methods used to collect data, scientific research can be classified into different categories such as observation and experiment.

The process of scientific research requires a person to devote a lot of time and effort to the process of planning and experimenting in order to find accurate and verified results. Scientific research cannot be conducted in limited time because it will only lead to false conclusions that are of no value to the organization. Conducting research has been a necessary step in human and scientific discovery and evolution. Through research, mankind has been able to solve and successfully find solutions to enormous problems through thinking and reasoning. Conducting research is a time-consuming and exhausting process, as one constantly faces obstacles in trying to get accurate results to discover a solution. However, many great minds have constantly strived for perfection and have helped solve many of the world's troubling problems and issues through this tedious process. Hence, it has been argued time and time again that research is necessary for progress, improvement and evolution.

Understanding the different research methods available, their applicability, advantages, and disadvantages is essential to making an informed decision about the best methodology.

Keywords: scientific, method, research, methodology, research process.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Дослідники використовують різні методи для досягнення результатів, перевіряючи теорії та аналізуючи дані. Аналітики та дослідники використовують кількісні та якісні методи дослідження, такі як фокус-групи, інтерв'ю та опитування, для інтерпретації даних, щоб культивувати краще розуміння інформації. Вибір найкращого методу дослідження може допомогти досліднику досягти корисних результатів у своїх дослідженнях.

Аналіз досліджень та публікацій

Теоретико-методологічні засади методології та методів дослідження висвітлено в наукових працях: Данильян О. Г., Дзьобань О. П. [1], Єріной А. М. [2], Малигіна В. Д., Холодова О. Ю., Акімова Л. М. [3], Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянської І. І. [4], Важинського С. Е., Щербак Т. І. [5], Антонюк В. С., Полонського Л. Г., Аверченкова В. І., Малахова Ю. А. [7] та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми

Деякі дослідження можуть дати несподівані або негативні результати. Хоча це може засмучувати чи розчаровувати, це не робить висновки менш цікавими. Виявлення та пояснення помилок і проблем є невід'ємною частиною дослідницького процесу, тому будьте чесними та запобігте іншим дослідникам від повторення цих помилок у своїх майбутніх дослідженнях. Тому, огляд загальноживаних визначень досліджень, методів, на які варто звернути увагу.

Формулювання цілей статті

Головною метою цієї роботи є дослідження концептуальних положень щодо вибору напрямів і методів методології наукових досліджень.

Виклад основного матеріалу

Головною метою дослідження є не просто збір інформації. Справжньою метою дослідження є пошук відповідей на питання, на які раніше не було відповіді, щоб зробити внесок у сукупність знань у дисципліні. Визначення достовірності дослідження залежить від методології дослідницької роботи. Методологія дослідження — це «набір методів або правил», які застосовуються до дослідження, а також «принципи, теорії та цінності», які підтримують дослідницький підхід. Для дослідників-початківців написання методології дослідницької роботи може бути важким процесом, особливо враховуючи складні елементи, які розглядаються в цьому розділі. Методологія в дослідженні визначається як систематичний метод вирішення дослідницької проблеми шляхом збору даних з використанням різних методів, надання інтерпретації зібраних даних і створення висновків щодо даних дослідження. По суті, методологія дослідження – це схема дослідження або вивчення.

Плутанина між «методологією» та «методами» в дослідженнях є поширеним явищем, особливо коли терміни іноді використовуються як синоніми. Методи та методологія в контексті дослідження стосуються двох пов'язаних, але різних речей: метод – це техніка, яка використовується для збору доказів; методологія, з іншого боку, «є основною теорією та аналізом того, як відбувається чи має відбуватися дослідження». Подібним чином Біркс і Міллс визначають методологію як «набір принципів та ідей, які інформують про дизайн дослідження». Водночас методи – це «практичні процедури, що використовуються для генерування та аналізу даних. Підсумовуючи ці визначення, методи охоплюють технічні процедури або кроки, вжиті для проведення дослідження, а методологія визначає основні причини, чому певні методи використовуються в процесі.

Один із найкращих способів розробити власну дослідницьку методологію — це витратити час на ознайомлення з низкою підходів, використаних іншими, які проводять дослідження в подібних областях.

Важливо визнати, що більшість досліджень недосконалі. Робота дослідника полягає в тому, щоб зробити все можливе, щоб пом'якшити потенційні проблеми у дослідженні, але також визнати, що висновки можуть містити низку обмежень. Експериментальне дослідження може потребувати багато часу та обладнання, тому переконайтеся, що ви зможете отримати доступ до відповідного обладнання, інструментів і лабораторного простору в той час, коли вам це знадобиться. Іноді, але не завжди, експериментальне дослідження можна використовувати для висунення абсолютних тверджень, тобто для підтвердження або спростування гіпотези. Частіше це дозволить досліднику уточнити й адаптувати гіпотезу, а також визначити подальші шляхи експериментальної перевірки гіпотези.

Традиційно академічні дослідники часто підходять до досліджень через дві різні парадигми, а саме позитивістську та феноменологічну. Позитивістський і феноменологічний підходи, які іноді називають якісними та кількісними), відіграють важливу роль у визначенні вашого процесу збору даних, особливо методів, які ви збираєтеся використовувати у своєму дослідженні. Методи дослідження закладають основу вашого дослідження. За словами Ніла Макінроя, виконавчого директора Центру місцевих економічних стратегій, невикористання відповідних методів дослідження та дизайну створює «хистку основу для будь-якого перегляду, оцінки чи майбутньої стратегії. У будь-якому типі дослідження дані, які збираються, можуть надходити у формі чисел або описів, що означає, що вам доведеться або порахувати, або поговорити з людьми. У дослідженні існує два основні методи, які використовуються для обох підходів — кількісні та якісні методи дослідження.

Вибір збору якісних чи кількісних даних залежить від типу знань, які хочемо розвивати. Для питань щодо ідей, досвіду та значень або для вивчення чогось, що не можна описати числово, збирають якісні дані. Якщо потрібно розвинути більш механістичне розуміння теми або дослідження, що передбачає перевірку гіпотез, збираються кількісні дані. Наведемо перевага та недоліки кількісних та якісних досліджень видів досліджень в табл. 1.

Таблиця 1

Перевага та недоліки кількісних та якісних досліджень

Дослідження	Переваги	Недоліки
Якісне	Гнучкий – часто можемо коригувати свої методи, коли йдете до отримання нових знань. Можна проводити з невеликими вибірками.	Неможливо проаналізувати статистично та не можна узагальнити для більш широких груп населення. Важко стандартизувати дослідження, підвищуючи ризик упередженості дослідження
Кількісне	Може використовуватися для систематичного опису великих колекцій речей. Генерує відтворювані знання.	Для аналізу даних потрібна статистична підготовка. Потрібні більші зразки .

Джерело: розробка автора

Кількісні дослідження мають справу з кількостями; тобто числові дані. Кількісне дослідження зазвичай передбачає застосування методів статистичного аналізу для виявлення закономірностей і зв'язків у даних.

Якісне дослідження має на меті вийти за рамки числових даних, щоб дослідити нюанси проблеми або глибше дослідити певну сферу. Воно, як правило, зосереджується на словах і мові як способі вивчення множинності перспектив, які можуть бути задіяні в області дослідження. Іноді якісні дані будуть використовуватися самі по собі, наприклад, для розробки одного або кількох тематичних досліджень. Однак часто якісні дані аналізуються або «кодуються» для отримання числових даних, які можна використовувати для постулювання ширших висновків щодо кількох учасників. Існує багато способів збору якісних даних, кожен із яких має свої переваги та недоліки. Наприклад:

Таблиця 2

Перевага та недоліки збору якісних даних

Метод	Переваги	Недоліки
Опитування	Легко налаштувати та ділитися, може охопити велику кількість учасників	Можливий вибір учасників
Анкети	Легко орієнтуватися на певні групи	Учасники можуть самостійно обиратися; учасники можуть відчувати себе нездатними ділитися чесними думками
Фокус-групи	Доступ до різноманітних думок	Учасники можуть відчувати себе нездатними ділитися чесними думками; важко набирати учасників
Інтерв'ю	Здатний глибше дослідити питання	Учасники можуть відчувати себе нездатними ділитися чесними думками; важко набирати учасників
Спостереження учасників	Не покладається на індивідуальні свідчення	Важко забезпечити послідовне вимірювання

Джерело: розробка автора

Також можна застосувати підхід змішаних методів, коли використовується як якісні, так і кількісні методи дослідження.

Критична теорія — це підхід до дослідження, який виходить за рамки традиційних формулювань кількісного та якісного дослідження, щоб досліджувати та кидати виклик соціально-історичним конструктам виробництва знань. Критична теорія полягає не лише в описі того, як є, але й у розумінні того, чому все є таким, яким воно є. Він спирається на аналіз історичних процесів у поєднанні зі спостереженням та інтерпретацією першоджерел і даних для дослідження структурних відносин, нерівності та репресій, які сприяли встановленню статус-кво.

Архівне дослідження передбачає вивчення матеріалів, що зберігаються у фізичних і цифрових колекціях по всьому світу. Хоча до деяких архівів можна отримати доступ онлайн, у багатьох випадках архіви потрібно відвідувати особисто та замовляти документи заздалегідь, щоб дозволити персоналу отримати до них доступ і надати їх вам. Кожен архів матиме власні правила та процедури, і важливо прочитати та зрозуміти їх перед відвідуванням, щоб не витратити свою поїздку.

Протягом останнього десятиліття дослідники різних дисциплін все більше залучали всі типи зацікавлених сторін, включаючи споживачів, кінцевих користувачів, пацієнтів, молодь та окремих осіб із маргінальних спільнот, щоб вони відігравали активну роль у дослідницькому процесі, спільно приймаючи рішення, щоб забезпечити актуальність досліджень. і трансляційні в їхньому житті [11]. Те, як залучаються ці зацікавлені сторони, концептуалізується не як дихотомічна відмінність, а скоріше як континуум, що варіюється від наукового дослідження до рівноправного спільного прийняття рішень між академічними та громадськими партнерами.

Первинне дослідження — це будь-які вихідні дані, які науковець збирає самостійно з метою відповіді на своє дослідницьке запитання (наприклад, шляхом опитувань, спостережень та експериментів). Вторинні дослідження – це дані, які вже були зібрані іншими дослідниками (наприклад, під час державного перепису чи попередніх наукових досліджень). Якщо досліджується нове дослідницьке питання, ймовірно, знадобиться зібрати первинні дані. Але якщо потрібно синтезувати наявні знання, проаналізувати історичні тенденції або визначити закономірності у великому масштабі, вторинні дані можуть бути кращим вибором.

Таблиця 3

Перевага та недоліки первинних та вторинних досліджень

	Переваги	Недоліки
Первинне	Можна зібрати, щоб відповісти на конкретне запитання дослідження. Ви контролюєте методи відбору проб і вимірювання.	Більш дорогий і трудомісткий збір. Потрібне навчання методам збору даних.
Вторинне	Простіший і швидший доступ. Можливо збирати дані, які охоплюють довші часові масштаби та ширші географічні розташування.	Немає контролю над тим, як генерувалися дані. Потрібна додаткова обробка, щоб переконатися, що працює для аналізу.

Джерело: розробка автора

Способи участі зацікавлених сторін відрізнятимуться на кожному етапі дослідницького процесу, і існує безмежна кількість варіантів того, як спільно приймати рішення в кожному дослідницькому завданні. Рис. 1 зображує «точки вибору» – перетин між участю та кроками дослідницького циклу. На кожній фазі дослідження необхідно прийняти рішення про те, які інструменти та методи забезпечать бажаний рівень участі. По-перше, зацікавлені сторони повинні визначити свої потреби та цілі дослідницького процесу. По-друге, дослідники повинні визначити фундаментальні потреби дослідження, щоб отримати бажані докази, результат або вплив. В ідеалі партнерство між академічною спільнотою працюватиме разом, щоб зробити вибір, який найкращим чином відповідатиме потребам як дослідження, так і тих, хто в ньому залучений. Ці вибори можуть призвести до стратегій високої участі для деяких етапів дослідницького процесу та до стратегій, орієнтованих на інших дослідників. Наприклад, партнерство академічної спільноти, зосереджене на екологічній справедливості, може використовувати підхід громадянської науки для збору зразків ґрунту, інтерпретації результатів у контексті місцевого середовища та поширення результатів у громаді.

При концептуалізації точок вибору в проекті спільного дослідження або випадків, коли необхідно зробити вибір щодо рівня участі, слід враховувати два важливі міркування. По-перше, інструменти та методи дослідження можуть відрізнятися за ступенем участі. Рівень участі «інформування» зазвичай пов'язаний із традиційним дослідженням, але може бути більш активним, якщо зацікавлені сторони просять отримати інформацію щодо певної теми. Традиційні фокус-групи часто функціонують на «консультаційному» рівні участі, із зацікавленими сторонами, які надають зворотний зв'язок, який дослідники враховують, приймаючи свої дослідницькі рішення. На рівнях участі «співпраця» та «розширення повноважень» рішення працювати з неакадемічними співдослідниками означатиме вибір дослідницьких методів, інструментів і процесів, які віддають пріоритет спільному прийняттю рішень і спільному керівництву в самій їхній структурі. Наприклад, проект, який співпрацює безпосередньо з жителями мікрорайону та навчає їх бути співдослідниками проекту, який приносить користь місцевій громаді, може бути прикладом рівня «співпраці». Якби ці жителі справді керували процесом прийняття рішень протягом усього процесу дослідження, цей проект функціонував би на рівні «розширення

можливостей». Примітно, що потенціал для негайного та стійкого впливу та соціальних змін, як вважається, зростає зі збільшенням участі зацікавлених сторін у дослідницькому процесі [8].

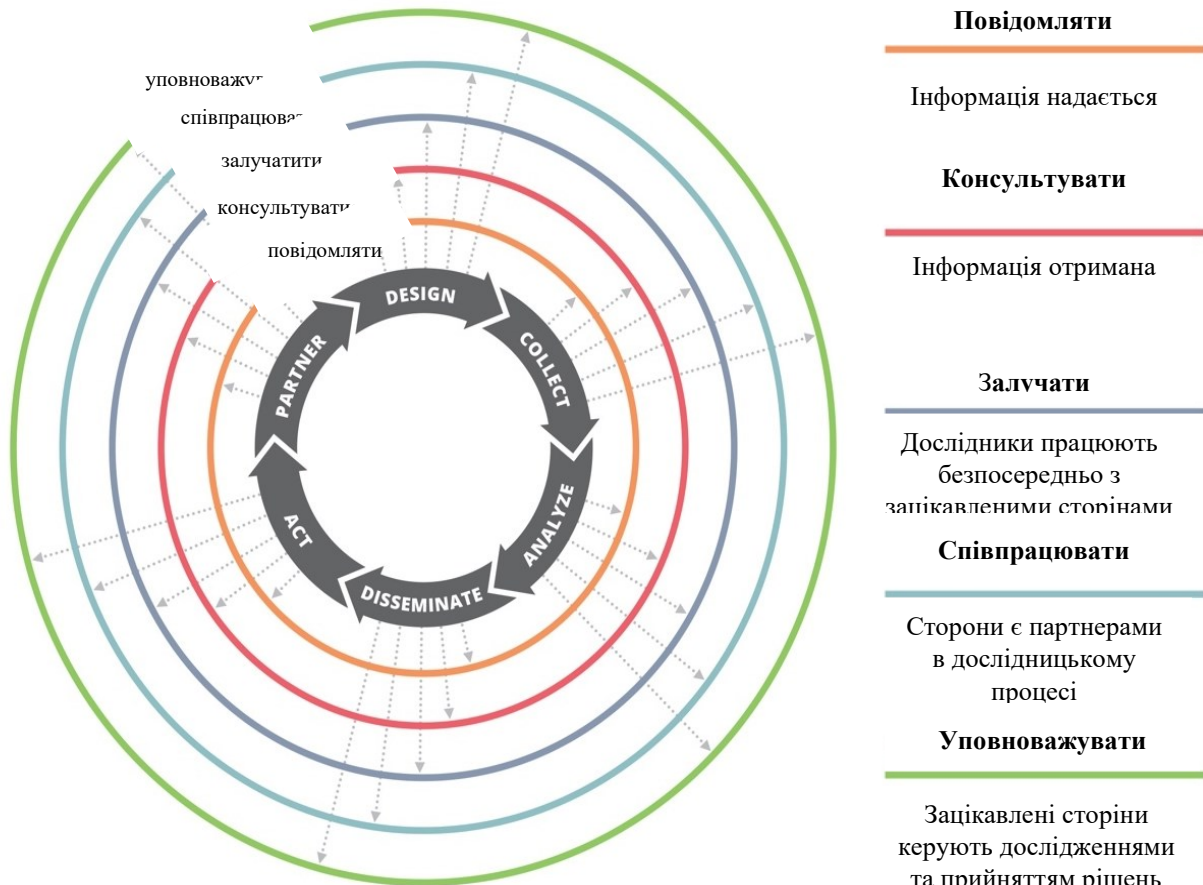

Рис. 1. Точки вибору участі в дослідницькому процесі

Джерело: розробка автора на основі [12]

Незважаючи на те, що існує багато методів та інструментів, які за своєю думкою розроблені за участю, більш звичайні методи дослідження, які використовуються в кількісних і якісних дослідженнях, такі як опитування та фокус-групи, не виключаються. Навпаки, їх можна адаптувати та переосмислити, щоб підходити до них за участю. Наприклад, співдослідники спільноти можуть спільно розробляти, проводити та спільно аналізувати фокус-групи [10]. Інші дослідницькі партнерства спільно розробляли та проводили опитування як частину оцінки потреб громади [5] або працювали з співдослідниками спільноти для розробки питань та проведення якісних інтерв'ю [12]. Відмінною рисою спільного дослідження є повноваження зацікавлених сторін у прийнятті та реалізації рішень; отже, будь-який дослідницький метод або інструмент може бути спільний, якщо він обраний та/або використовується спільно між академічними та громадськими партнерами.

Тепер зрозуміло, що розділ методології – це місце, де дослідник вказує та розробляє плани, які необхідно втілити в дію, щоб досягти мети дослідження. Однак знайомство з методологіями дослідження не полегшує вибір відповідної методології. Вокер (2006) стверджує, що вибір методології дослідження є складним кроком у дослідницькому процесі. Це може бути заплутаним і непосильним, особливо для дослідників-початківців. Навіть якщо ви прагнете кар'єри в гуманітарних і соціальних науках, мати чітку методологію дослідження все одно важливо.

Відповідно до Холдена та Лінча (2004), дослідження має бути не лише «методологічно керованим», але вибір методології для використання має залежати не лише від досліджуваного феномену соціальної науки, але й від філософської позиції дослідника. Подібним чином Гулдінг (2002) стверджує, що вибір методології має ґрунтуватися на інтересах, переконаннях і переконаннях дослідника. Водночас, обираючи методологію дослідження, необхідно враховувати й інші важливі чинники, такі як епістемологічні проблеми (Buchanan & Bryman, 2007). Окрім філософської основи та особистих переконань, існують також практичні міркування, які можуть вплинути на рішення дослідника щодо того, яку методологію використовувати, включаючи обсяг наявних даних або знань, доступний час та інші ресурси (Ahmed et al., 2016, стор. 32).

Дослідники, які співпрацюють, мають багато моментів у процесі дослідження, які вимагають вибору методу, який забезпечить бажані результати з точки зору як даних дослідження, так і впливу на

громаду. Дослідницька література, присвячена участі, надає багаті та різноманітні приклади, які допоможуть спрямувати партнерство через ці точки вибору. Розділ методології дослідницької роботи стосується не лише опису процесу збору даних і аналізу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Таким чином, методи дослідження в широкому сенсі, включаючи ті конкретні інструменти, техніки та процеси, які використовуються протягом усього дослідницького процесу, а не лише на етапі збору даних. Наприклад, конкретний метод може бути розроблений або адаптований для використання під час формування дослідницького партнерства або для спільного проектування дослідницьких питань. Крім того, методи дослідження можуть включати процеси та методи збору даних, аналізу та інтерпретації даних, розповсюдження та впровадження змін.

Зосередження на методах дослідження є необхідним для справжньої реалізації подвійних цілей: виробництва знань і дій у реальному світі, що здійснюються в демократичній та спільній манері. Усвідомлений вибір методів дослідження може допомогти дослідникам глибше залучати зацікавлені сторони та спільноти на кожному етапі дослідницького процесу. Таке залучення дозволяє дослідженням використовувати колективну мудрість як дослідників, так і спільнот, що, у свою чергу, створює більш значущі висновки, які перетворюються на дії. Дослідники з багатьох дисциплін мають довгу історію роботи з неакадемічними зацікавленими сторонами, але основний опис того, як для виконання цієї роботи часто мінімальна або зовсім не існує. Чіткий опис дослідницьких методів, інструментів і процесів, а також документування викликів і фасилітаторів впровадження посилять і розширять висновки дослідження. Методологія стосується загальних підходів і перспектив дослідницького процесу.

Література

1. Данильян О. Г. Д18 Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2019. – 368 с
2. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / А.М. Єріна, В.Б. Захожай, Д.Л. Єрін. – К. : ЦНЛ, 2004. – 212 с.
3. Малигіна В. Д. Методологія наукових досліджень : монографія / В. Д. Малигіна, О. Ю. Холодова, Л. М. Акімова. – Рівне : НУВГП, 2016. – 247 с
4. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
5. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с
6. Методологія // Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/metodologhija>
7. Методологія наукових досліджень: навч.посіб. / В.С. Антонюк, Л.Г. Полонський, В.І. Аверченков, Ю.А. Малахов. – К.: НТУУ «КПІ», 2015. – 276 с.
8. CTSA Community Engagement Key Function Committee Task Force on the Principles of Community Engagement. (2011). Principles of Community Engagement, 2nd edition. National Institutes of Health.
9. McElfish, P. A., Purvis, R. S., Maskarinec, G. G., Bing, W. I., Jacob, C. J., Ritok-Lakien, M., Rubon-Chutaro, J., Lang, S., Mamis, S., & Riklon, S. (2016). Interpretive policy analysis: Marshallese COFA migrants and the Affordable Care Act. *International Journal for Equity in Health*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s12939-016-0381-1>
10. Vaughn, L. M., & Jacquez, F. (2020). Participatory Research Methods – Choice Points in the Research Process. *Journal of Participatory Research Methods*, 1(1). <https://doi.org/10.35844/001c.13244>
11. Vaughn, L. M., Whetstone, C., Boards, A., Busch, M. D., Magnusson, M., & Määttä, S. (2018). Partnering with insiders: A review of peer models across community-engaged research, education and social care. *Health & Social Care in the Community*, 26(6), 769–786. <https://doi.org/10.1111/hsc.12562>
12. Watson, V. W. M., & Marciano, J. E. (2015). Examining a social-participatory youth co-researcher methodology: A cross-case analysis extending possibilities of literacy and research. *Literacy*, 49(1), 37–44. <https://doi.org/10.1111/lit.12053>

References

1. Danyljan O. Gh. D18 Metodologhija naukovykh doslidzhenj : pidruchnyk / O. Gh. Danyljan, O. P. Dzjobanj. – Kharkiv : Pravo, 2019. – 368 s
2. Jerina A.M. Metodologhija naukovykh doslidzhenj : navch. posib. / A.M. Jerina, V.B. Zakhzhaj, D.L. Jerin. – K. : CNL, 2004. – 212 s.
3. Malyghina V. D. Metodologhija naukovykh doslidzhenj : monografija / V. D. Malyghina, O. Ju. Kholodova, L. M. Akimova. – Rivne : NUVGhP, 2016. – 247 s
4. Medvidj V. Ju., Danjko Ju. I., Kobljansjka I. I. Metodologhija ta orghanizacija naukovykh doslidzhenj (u struktumno-loghichnykh skhemakh i tablycejakh): navch. posib. Sumy: SNAU, 2020. 220 s.
5. Metodyka ta orghanizacija naukovykh doslidzhenj : Navch. posib. / S. E. Vazhynsjkyj, T. I. Shherbak. – Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka, 2016. – 260 s
6. Metodologhija // Akademichnyj tлумachnyj slovnyk ukrajinsjkoji movy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://sum.in.ua/s/metodologhija>

7. Metodologhija naukovykh doslidzhenj: navch.posib. / V.S. Antonjuk, L.Gh. Polonskyj, V.I. Averchenkov, Ju.A. Malakhov. – K.: NTUU «KPI», 2015. – 276 s.
8. CTSA Community Engagement Key Function Committee Task Force on the Principles of Community Engagement. (2011). Principles of Community Engagement, 2nd edition. National Institutes of Health.
9. McElfish, P. A., Purvis, R. S., Maskarinec, G. G., Bing, W. I., Jacob, C. J., Ritok-Lakien, M., Rubon-Chutaro, J., Lang, S., Mamis, S., & Riklon, S. (2016). Interpretive policy analysis: Marshallese COFA migrants and the Affordable Care Act. *International Journal for Equity in Health*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s12939-016-0381-1>
10. Vaughn, L. M., & Jacquez, F. (2020). Participatory Research Methods – Choice Points in the Research Process. *Journal of Participatory Research Methods*, 1(1). <https://doi.org/10.35844/001c.13244>
11. Vaughn, L. M., Whetstone, C., Boards, A., Busch, M. D., Magnusson, M., & Määttä, S. (2018). Partnering with insiders: A review of peer models across community-engaged research, education and social care. *Health & Social Care in the Community*, 26(6), 769–786. <https://doi.org/10.1111/hsc.12562>
12. Watson, V. W. M., & Marciano, J. E. (2015). Examining a social-participatory youth co-researcher methodology: A cross-case analysis extending possibilities of literacy and research. *Literacy*, 49(1), 37–44. <https://doi.org/10.1111/lit.12053>